

A Pécsi Ítéltábla a dr. Vajta Zsolt ügyvéd (fél címe) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Papp és Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Papp Kornél ügyvéd, fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2017. február 15. napján kelt 11.P.20.811/2015/30. számú ítélete ellen a felperes által 32., az alperes által 31. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban felmerült költségét mindegyik fél maga viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2008. június 27. napján kölcsönszerződést, ennek biztosítására 2008. június 30. napján opciós szerződést kötöttek, melynek során az alperes képviseletében együttműködési megállapodás alapján a ... Autóház Kft. gépjárműkereskedő járt el. Az alperes az **XXX-000** forgalmi rendszámú, **S** típusú személygépkocsi megvásárlásához 2.870.000 forint kölcsönt nyújtott. A szerződés tartalmazta, hogy a mértékadó devizanem CHF, a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolására a kölcsönbevevő által választott mód a fix törlesztő részletekkel rendelkező deviza alapú finanszírozás (fix deviza konstrukció), melyben a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő azonos törlesztőrészletek mellett meghosszabbodik. A THM mértékét 12,76%-ban, a tétélesen, esedékesség szerint feltüntetett törlesztőrészletek összegét az első 10 hónapra 9.900 forintban, ezt követően havi 45.953 forintban, összesen 5.082.804 forintban tüntették fel. A kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdésekre a .../2006.05.31. számú üzletszabályzatot (a továbbiakban üzletszabályzat) tekintették irányadónak. A szerződés tartalmazta, hogy az opciós szerződést, az adásvételi szerződést, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat az adós megismerte, megértette, és magára nézve kötelezőnek ismerte el, az üzletszabályzat átvételét aláírásával nyugtázta.

Az üzletszabályzat egyebek mellett kitért a normál deviza konstrukció, a havi fix konstrukció, a mértékadó devizanem, a mértékadó kamatláb, az árfolyam, a rendkívüli árfolyamesemény, a mértékadó árfolyam fogalmára. A IV.4. pontban az alperes a folyósítás időpontja, vagy a megelőző kamattörlesztés és a kamatszámítás értéknapi közötti időszakra felszámított kamatra vonatkozó képletet határozta meg. Az V.6. pont az árfolyamváltozásból eredő kockázatokra történő

figyelmeztetést tartalmazott, a XI. pont részletezte a havi fix konstrukcióra vonatkozó rendelkezéseket.

Az opciós szerződéssel a felek a kölcsön fedezetül szolgáló személygépkocsira vételi jogot alapítottak. Ennek 5. pontja értelmében a vételi jogot a szerződés aláírásától számított öt éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja a hitelező, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyvet az alperes tartja birtokban.

Az alperes 2016. szeptember 30. napján a szerződést felmondta. Az alperes elszámolt a felperessel, ennek során 12,30% induló ügyleti kamatot vett figyelembe. Az elszámolás felülvizsgálnak tekintendő.

A felperes többször módosított keresetében a felek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége miatt a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását és az alperes 770.737 forint megfizetésére, valamint a perbeli gépkocsi törzskönyvének kiadására kötelezését kérte. A szerződés érvénytelenségét arra alapította, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsönösszeg devizában meghatározott mértékét, nem derül ki belőle, hogy deviza alapú a hitel, az ügyleti kamat éves százalékos értéke hiányzik, ezért az a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213.§ (1) bekezdés *a)* és *c)* pontja alapján semmis. A szerződés jogszabály, a Hpt.77.§ (1) bekezdése és 78.§ (1) bekezdése megkerülésével jött létre, emiatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 200.§ (2) bekezdése alapján semmis. Állította, hogy az árfolyamkockázat ügyfélre terhelése a pénzügyi teljesítés lehetetlenüléséhez vezetett és tisztességtelen, a lehetetlen szerződés az 1959. évi Ptk. 228.§ (3) bekezdése alapján semmis. Az alperes nem tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének [Hpt. 203.§ (4) és (5) bekezdése], ebből következően is semmis a szerződés. Előadta, hogy az üzletszabályzatot nem tárgyalták meg egyedileg, így az nem képezheti a szerződés részét az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) és (2) bekezdéseire figyelemmel. Hivatkozott arra is, hogy jogszerű aláírás hiányában semmis a szerződés (1959. évi Ptk. 217.§). Kifogásolta továbbá, hogy a kamatváltozás és a THM számítási módja nincs feltüntetve a szerződésben, ezért annak érvénytelensége a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja alapján is megállapítható.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az ügyleti kamat éves százalékos értékének hiánya miatti érvénytelenség megállapítására esetére a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte, a kamat induló éves százalékos értékének 12,30%-ban történő meghatározása mellett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek 2008. június 27. napján kötött HIT2294808 számú kölcsönszerződését érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 12,30%-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek az **XXX-000** forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvét, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Értékelte, hogy a kölcsönszerződésbe foglalt ellenszolgáltatás összege a kölcsön összegét meghaladja, amiből következően a megállapodás kiterjedt a felperes ügyleti kamatfizetési kötelezettségére is. Észlelte ugyanakkor, hogy a kölcsönszerződésből hiányzik az ügyleti kamat százalékos mértéke, ami a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c)* pontja alapján a szerződés semmisségét eredményezi. A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény

(a továbbiakban: DH2 törvény) 37.§ (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 4. pontjára is, az érvénytelenségi okot kiküszöbölte, és a szerződést érvényessé nyilvánította olyan módon, hogy az induló ügyleti kamatot az alperes által csatolt kamatszámításra tekintettel, az üzletszabályzatban meghatározott képletet is figyelembe véve 12,30%-ban határozta meg. Utalt egyúttal arra, hogy a felülvizsgált elszámolás ugyanezt az induló kamatot tartalmazza, ami a DH2 törvény 29.§-a értelmében már nem vitatható.

A további érvénytelenségi hivatkozásokat az elsőfokú bíróság alaptalannak találta. Határozatának jogi indokolásában kifejtette, irreleváns, hogy a kölcsön összegét svájci frankban nem tüntették fel, mert a kölcsön forintban meghatározott összege svájci frankra történő átváltásának szabályait az üzletszabályzat rögzítette. A Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatára utalva leszögezte, hogy a perbeli kölcsönszerződés megfelel a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *a)* pontjában írt követelménynek, mert a kölcsön összege kiszámítható a folyósításkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat is, így a szerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *e)* pontjában foglaltaknak is megfelel. Indokolásában kitért arra, hogy a szerződés tartalmazza a THM mértékét 12,76%-ban, tehát a szerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem semmis. A kikötött THM megfelelt a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 1.§ (4) bekezdésében írtaknak, az üzletszabályzat 27. pontja részletezi, hogy a THM mit foglal magában. A Hpt. 213.§ (1) bekezdés *d)* pont szerinti semmisségi ok sem valósult meg, mert az üzletszabályzat I.25.a) és b) pontja tartalmazza, milyen számítással kell az eredetileg megkötött szerződés nyomán az ellenszolgáltatást meghatározni a kamatláb és az árfolyam módosulása esetén. Miután ez nem jelent egyoldalú szerződésmódosítási jogot, így külön oklistát nem kellett meghatározni.

Az üzletszabályzat a szerződés részévé vált az elsőfokú bíróság megállapítása szerint az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdésére tekintettel, mivel a feltétel alkalmazója, az alperes lehetővé tette tartalmának megismerését, a felperes pedig nem csak ráutaló magatartásával, hanem aláírásával is elfogadta a feltételeket, ennek ellenkezőjét nem bizonyította.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjára utalással kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat korlátozás nélküli adósra terhelésének tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos vagy nem volt érthető. A perbeli esetben azonban az üzletszabályzat V.6. pontjából következően, figyelemmel a részletszabályokra (I.17., I.22., I.24., I.25.b.) egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy a devizaárfolyam szélsőséges mértékben is megnövekedhet, és ezt neki kell viselnie. Az alperes által nyújtott tájékoztatást ezért megfelelőnek nyilvánította az elsőfokú bíróság.

A Hpt. 210.§ (1) bekezdésére utalással rögzítette, hogy a szerződés megkötésére annak írásba foglalásán túl a Hpt. további megszorító előírást nem tartalmazott, ezért az írásbeliség, mint alaki követelmény teljesítéséhez az egyszerű magánokirati forma elegendő, abból kitűnik, hogy az aláíró nem a saját nevében, hanem az okiratban megjelölt szerződő fél képviselőjeként járt el. A csatolt együttműködési megállapodás alapján megállapította, hogy a gépjármű-kereskedő nem minősült a Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 12.a) pontja szerinti ügynöknek, jogszerűen írta alá a szerződést. Ha mégis álképviselőnek minősülne, eljárását az alperes utóbb jóváhagyta (1959. évi Ptk. 221.§ (1) bekezdése). Egyébként sem érinti a kölcsönszerződés érvényességét a gépjármű-kereskedő PSZAF engedélye, mivel az a felügyeleti szerv hatáskörébe tartozó kérdés.

Az alperest azért kötelezte a gépjármű törzskönyvének kiadására, mert az opciós szerződés 5. pontjára figyelemmel arra következtetett, hogy a törzskönyv birtoklásának jogával a felek az alperes vételi jogát kívánták biztosítani. Mivel pedig a vételi jog az öt év elteltével megszűnt, így az azt biztosító mellékkötelezettség is megszűnt, a törzskönyvet ki kell adnia az alperesnek.

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával keresetének maradéktalan teljesítését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte. Kérte egyúttal a per tárgyalásának felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt C-.../16., C-.../17., C-.../17., C-.../17. és C-.../17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

A felperes fellebbezésében kiemelte, hogy számszakilag nem helytálló az elsőfokú ítéletben írt törlesztőrészek teljes összege, mert az helyesen 5.153.830 forint. Sérelmezte, hogy a megkötött szerződés eltért az ajánlattól, az elsőfokú bíróság pedig figyelmen kívül hagyta a szerződés létre nem jöttével kapcsolatos hivatkozását. A Hpt. 213.§ (1) bekezdés *a)* és *e)* pontja szerinti érvénytelenségi ok körében állította, hogy a tartozást a szerződés megkötésekor svájci frankban kellett volna rögzíteni. A szerződés nem tartalmazta az átszámításnál figyelembe veendő árfolyamot, a devizatartozás összegét így számítással sem lehet meghatározni. Devizában kellett volna meghatározni a nyilvántartásra kerülő tartozás összegét, de legalább a kölcsön deviza-egyenértékét tartalmaznia kellett volna a megállapodásnak. Mivel pedig nem ismert a devizatartozás tőkeösszege, a törlesztőrészeket sem lehetett meghatározni, a törlesztőrészeket viszont a szerződésnek tartalmaznia kellett volna. A forintban meghatározott törlesztőrészlet valótlan adat, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 166.§ (2) bekezdésébe ütközik.

Sérelmezte a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c)* pontja szerinti érvénytelenségi ok folytán alkalmazott érvényessé nyilvánítást. Annak akadályaként arra hivatkozott, hogy perbeli esetben az érvénytelenségi ok nem eredményezett érdeksérelmet, márpedig az érvényessé nyilvánítás a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 4. pontja alapján az érdeksérelem kiküszöbölésének eszköze. Állította, hogy a hatályossá nyilvánítás, és ezáltal a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerinti elszámolás számára kedvezőbb eredménnyel járt volna. Kifejtette, hogy az induló ügyleti kamat mértékére az üzletszabályzatban szereplő képlet értelmezéséhez és használatához magas szintű matematikai tudásra és a pénzügyi fogalmak, valamint a fennálló tartozás ismeretére van szükség, amely egy általánosan tájékozott ügyféltől nem várható el. Az üzletszabályzatban feltüntetett képlet alapján számítás végeztetett, melynek eredménye 7,71%-ban adódott. Állította, hogy a kamat nem helytálló meghatározása maga után vonja a THM valótlanágát is. Utalt arra, hogy az elszámolási törvény nem a szerződés kötelező tartalmi elemének a hiányát orvosolta, hanem a tisztességtelen kamat-, illetve díjmelésből adódó érdeksérelmet küszöbölte ki, így önmagában a felülvizsgált elszámolás az ott írt kamatmérték jogalapját nem határozza meg.

Hangsúlyozta, hogy az 1959. évi Ptk. 205/A.§ (1) bekezdése értelmében az üzletszabályzat tartalmát vele egyedileg meg kellett volna tárgyalni, ami értelmezésében azt jelenti, hogy el kellett volna magyarázni azt.

Vitatta, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás érthető lett volna, álláspontja szerint az a minimális követelményeknek sem felelt meg. Utalt arra, hogy a PSZÁF a kockázatfeltáráó nyilatkozat hiánya miatt az alperest a kiszabható maximális pénzbírsággal sújtotta. Hivatkozása szerint a hitelezőnek arról kellett volna tájékoztatást nyújtania, hogy a forint jelentős mértékű, tartós

gyengülésére kell számítani, ebből kifolyólag a fizetési kötelezettsége tartósan, jelentős mértékben megemelkedik.

Előadta továbbá, hogy a szerződést jogszabály megkerülésével kötötték, konkrétan a 2000. évi CXXIV. törvény 1. számú melléklet 5. pontjában [önálló kötelezettségvállalással járó pénzügyi szolgáltatási közvetítői tevékenységet csak a) típusú ügynök végezhet] és a Hpt. 13.§ (1) bekezdésében írtakat [pénzügyi szolgáltatási tevékenység csak az előírt személyi feltételek mellett végezhető] az 1959. évi Ptk. 219.§ (1) bekezdésére való hivatkozással kerülték meg.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a felperes keresetének teljes elutasítását kérte. Hivatkozott az üzletszabályzat IV.9. pontjára, mely álláspontja szerint világosan úgy rendelkezik, hogy kizárólag akkor köteles kiadni a gépjármű törzskönyvét, ha a felperes a fizetési kötelezettségeinek eleget tett. Állította, hogy nem az opciós szerződés biztosítéka, hanem a kölcsönszerződés önálló biztosítéka volt a vételi jog kikötése és a gépjármű törzskönyvének birtokban tartása. Amennyiben a törzskönyv birtoklása járulékos jellegű biztosíték lenne, úgy az öt éves időtartam letelte után nem kellett volna a törzskönyv visszaadását szerződésben rögzíteni, mert az jogszabály erejénél fogva kötelezettsége. Álláspontja szerint az üzletszabályzat VI.3. pontja is az önálló biztosítékként történő értelmezést támasztja alá, amely szerint az adós köteles a törzskönyvet haladéktalanul visszaszolgáltatni a hitelező részére, amennyiben az bármely oknál fogva a birtokába kerülne. Állította, hogy az üzletszabályzat VI.1. pontját is csak kiterjesztően lehet úgy értelmezni, hogy a törzskönyv a vételi jogot biztosítja.

A felek fellebbezési ellenkérelmükben az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A fellebbezések nem alaposak.

A felperes másodlagos fellebbezési kérelmére figyelemmel a másodfokú bíróság elsőként azt vizsgálta, hogy indokolt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése az 1952. évi Pp. 252.§ (2) és (3) bekezdésére tekintettel. Mivel azonban az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítése vagy megismétlése nem szükséges, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt ok.

A felperes keresetét az elsőfokú eljárásban becsatolt 7. sorszámú beadványában határozta meg, amelyet 13. és 20. alatt pontosított. Nem tette keresete tárgyává a Hpt. 13.§ (1) bekezdésében, valamint a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 166.§ (2) bekezdésébe ütközés, illetve jogszabály megkerülése miatti semmiséget, nem hivatkozott az ajánlat és a szerződés tartalmának lényeges eltérésére, és nem kérte annak megállapítását sem, hogy a szerződés nem jött létre. Az 1952. évi Pp. 247.§ (1) bekezdésében írt keresetváltoztatás tilalmára figyelemmel e fellebbezési érvekkel ezért a másodfokú bíróság nem foglalkozott.

A fellebbezésekkel érintett körben az elsőfokú bíróság a tényállást kisebb részben pontatlanul és hiányosan állapította meg. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az elsőfokú eljárás során csatolt okiratok tartalma alapján az alábbiak szerint pontosítja:

A kölcsönszerződést az alperes jogelődjével, a L Zrt.-vel, és nem az alperessel kötötte a felperes. A kölcsönszerződésben a felek nem az 1-10., hanem az 1-12. törlesztőrészlet összegét tüntették fel 9.900 forintban, az ezt követő (13-120.) törlesztőrészletek összegét 45.953 forintban. A kölcsönszerződés részévé helyesen a .../2006.05.31. számú üzletszabályzat vált. Kiegészíti a

másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal, hogy a kölcsönszerződés az induló ügyleti kamatot nem tartalmazta.

A vételi jogot alapító szerződés 7. pontjában a szerződő felek a hitelező javára alapított vételi jog biztosítására a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. Az üzletszabályzat VI.1. pontja értelmében az elidegenítési és terhelési tilalmat a kölcsönbevevő köteles volt a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg.

A felperes fellebbezésében (feltehetően a 11. és 12. havi törlesztőrészlet téves összegben történő figyelembevétele miatt) alaptalanul hivatkozott arra, hogy a szerződésben írt 120 havi törlesztőrészlet végösszege helyesen 5.153.830 forintot tett ki, ebben a tekintetben a tényállás nem szorult helyesbítésre.

A tényállás fentiekben pontosított és kiegészített kisebb hiányosságai az elsőfokú bíróság érdemi jogi következtetéseire és döntésének helyességére nem hatottak ki, azokkal a másodfokú bíróság egyetértett.

A felperes fellebbezési hivatkozásaival ellentétben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az egyedi kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsön összegét. A kölcsönszerződés alapján megállapítható, hogy a kölcsön tárgya 2.870.000 forintnak megfelelő svájci frank, amit forintban kell visszafizetni. Az átváltáshoz alkalmazandó árfolyam az üzletszabályzat I.24. pontja értelmében a svájci franknak a kölcsönszerződés létrejötte napján érvényes I.22. pont szerinti vételi árfolyama, így a kölcsön devizában kifejezett összege kiszámítható.

Kétségtelen ugyanakkor, hogy a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütköző módon a szerződésből hiányzik az ügyleti kamat százalékos értéke, így az érvénytelen. Előrebocsátja a másodfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége esetén nem a jogalap nélküli gazdagodás 1959. évi Ptk. XXXII. fejezetében írt szabályait kell alkalmazni, hanem az 1959. évi Ptk. 237.§ (2) bekezdése az irányadó, mely körben az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről kell rendelkezni. Így a felperes által alkalmazni kért jogkövetkezmény nem lett volna kitölthető a felperes által hivatkozott tartalommal abban az esetben sem, ha az érvényessé nyilvánításra nem került volna sor. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor helyesen hívta fel a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 4. pontját, mely szerint a bíróságnak arra kell törekednie, hogy az érvénytelenség okát kiküszöbölje, és a szerződést érvényessé nyilvánítsa. Különösen indokolt az érvényessé nyilvánítás akkor, ha csak formainak tekinthető okból érvénytelen a szerződés. Nem befolyásolja az érvényessé nyilvánítást a felperesnek az a fellebbezésében kifejtett szubjektív megítélése, hogy az érvénytelenségi ok fennállása számára nem okozott érdeksérelmet: ellenkezőleg, ez a körülmény amellől szól, hogy a bíróság az érvénytelenség okát a felek szerződéskötéskor fennálló szerződési akaratának megfelelő szerződési tartalom megőrzése mellett hárítsa el.

Az induló ügyleti kamat százalékos értékének megállapításánál az elsőfokú bíróság helytállóan vette figyelembe, hogy a felek a kamat konkrét összegét a kölcsönösszeg és az alperes által a szerződéskötéskor irányadó kamat és árfolyam figyelembevételeivel kiszámított összes ellenszolgáltatás meghatározásával megállapították. A másodfokú bíróság felhívására az alperes az eredeti törlesztési terv alapján, az abban feltüntetett kamatösszegeknek a kamat számítására vonatkozó, az általános szerződési feltételekben ismertetett képletből átrendezéssel nyert képletbe

történő behelyettesítésével igazolta az induló éves ügyleti kamat százalékos értékét. A felperes számításai viszont nem voltak figyelembe vehetőek, mert a képlet csak két meghatározott időpont között változatlan összegben fennálló tőke után járó kamat megállapítására alkalmas, de nem használható akkor, ha a vizsgált időszakban törlesztés folytán a tőke összege változik. Ebből következően az a fellebbezésben részletezett számítás, melynek során a felperes a képletbe időegységként a teljes futamidőt helyettesítette be, szükségszerűen vezetett helytelen eredményre, mert ez alatt az idő alatt a tőke tényleges összege nem volt változatlanul azonos a számítás során használt induló összeggel.

Annak a felperesi hivatkozásnak nincs jelentősége, hogy csak egy felsőfokú matematikai tudással rendelkező személy tudja kiszámítani a kamat százalékos értékét, mert elegendő az, ha a rendelkezésre álló adatok alapján a kamatláb objektíve kiszámítható.

A felperes Pf.8. sorszám alatti beadványában a Hpt. 2. számú melléklet III.7. pontja szerinti értelmező rendelkezésre hivatkozott, mely szerint a százalékban való meghatározottság a kamat fogalmi eleme. A kamat ily módon történő azonosítása azonban a Hpt. szabályrendszerében sem következőes; a mellékletben meghatározott jelentéstartalom kizárólagos alkalmazása esetén ugyanis szükségtelen lenne a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjában a kamat százalékos értéke szóösszetétel használata. Erre is figyelemmel a másodfokú bíróság nem kívánt eltérni attól az értelmezési gyakorlatától, hogy a kamat a tőke abszolút értékben is kifejezhető használati díja, míg a kifizetendő kamat összege és a kölcsönzött tőke közötti arányt mutató, %-ban kifejezett érték a kamatláb, mely utóbbi együtt a kamat százalékos értékére alkalmazott összefoglaló kifejezés.

A felperes által hangsúlyozott annuitás olyan visszafizetési mód, melynek lényegi jellemzője, hogy (ide nem értve az esetleges árfolyam-különbözetből eredő terhelést, illetve az ún. türelmi időre alkalmazott sajátos szabályokat) a kamatperióduson belül azonos összegű törlesztőrészletet kell fizetni. A konstrukcióból következik, hogy a futamidő során a törlesztőrészleten belül egyre kisebb arányú lesz a kamat és egyre nagyobb arányú a tőketartalom. A jelen perben nem is lehetett vitás, hogy a törlesztőrészletek kiszámolásakor az alperes az annuitás képletét használta. Ennek a képletnek, mint szakmai háttérinformációnak az ismertetését azt tette mellőzhetővé, hogy a kamat sokkal egyszerűbben meghatározható a tőke és a teljes visszafizetendő összeg különbözeteként, mint az annuitásos képlet átrendezésével végzett, laikus részéről jellemzően nem ellenőrizhető számítás útján.

Mivel az alperes által számított százalékos kamatmérték a szerződés szerinti törlesztőrészleteknek megfelelő, és így a felek szerződési akaratát tükröző törlesztőrészleteket kibontó törlesztési terv adataival végzett ellenőrző számítás útján ellenőrizhető volt, így a további könyvszakértői bizonyítás szükségtelenné vált.

Az elsőfokú bíróság által megállapított 12,30 %-os induló ügyleti kamat a szerződésbe foglalt THM-mel nem áll ellentétben, az alperes az elszámolásban sem alkalmazott más kamatértéket, és azt a felperes sem tette vitássá. A felek szerződéskötéskori ügyleti akaratának is megfelelő kamat így kétséget kizáróan ebben a mértékben határozható meg, ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor ennek megfelelően rendelkezett az 1959. évi Ptk. 237.§ (2) bekezdése alapján az érvénytelenség okának megszüntetéséről. Az érvényessé nyilvánítás eredeti ügyleti akaratnak megfelelő tartalmából következik, hogy a felek teljesítései szerződésszerűnek minősültek, további elszámolás nem indokolt.

A perben nem volt vitás, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ennek hiányában az egyedi szerződés és az annak részévé vált általános szerződési feltételek rendelkezései alapján kellett vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, miszerint őt nem terheli árfolyamkockázat, illetőleg, hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincsen felső határa.

A perbeli kölcsönszerződés tartalmazza, hogy az deviza alapú, a szerződés 7. pontja szerint a mértékadó devizanem svájci frank. A 8. pont szerint a felperes által választott fix deviza konstrukció esetén a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik, és a fizetendő kamat-illetve árfolyamváltozás esetén a futamidő meghosszabbodik. Az általános szerződési feltételek V.5. pontja egyértelműen kimondja, hogy a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot a kölcsönbevevő vállalja. Az I.25.b. pont a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének módosulását a kölcsön nyilvántartási devizanemének a forint árfolyamához viszonyított változásával magyarázza. Az árfolyamváltozás mértékére a tájékoztatás valóban nem terjed ki, azonban az alperesnek a felperes hivatkozásaival ellentétben ilyen irányú kötelezettsége nem volt (6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pont). Ettől függetlenül is az üzletszabályzat I.23. pontja utal az árfolyam 25 %-ot meghaladó mértékű növekedésének lehetőségére.

Összességében a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetéssel, hogy a perbeli kölcsönszerződés elsőfokú bíróság által pontosan felhívott és ismertetett rendelkezései alapján a felperes számára egyértelműnek kellett lennie, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli, és ez az általa az alperesnek teljesítendő ellenszolgáltatás összegét korlátozás nélkül megemelheti.

Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek az üzletszabályzat egyedi megtárgyaltsága hiányával összefüggő indokaival: az üzletszabályzat akkor vonatkozik a felek jogviszonyára, ha annak alkalmazója annak megismerését lehetővé tette, és a másik fél, akár ráutaló magatartással elfogadta azt [1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése]. Ez a jelen esetben megtörtént, a felperes a szerződés aláírásával igazolta ezt, az ellenkezőjét nem bizonyította. Az általános szerződési feltételek egyedi megtárgyaltsága fogalmilag kizárt, és az alperesnek nincs arra vonatkozó kötelezettsége sem, hogy az üzletszabályzatban foglaltakat erre vonatkozó igény hiányában is elmagyarázza. Ha a felperes az üzletszabályzat valamely rendelkezését nem értette, annak tartalma felől az alperes jogelődjétől felvilágosítást kellett volna kérnie.

A szerződést az alperes nevében aláíró gépjármű-kereskedő képviseleti joga szabályszerű meghatalmazáson alapult, a 2000. július 17. napján megkötött együttműködési megállapodás 3. pontjából megállapíthatóan a) típusú ügynöki tevékenység végzésére nem volt jogosult, és ilyet ténylegesen nem végzett, annak pedig a szerződés érvényessége körében jelentősége nem volt, hogy a b) típusú tevékenység végzéséhez szükséges felügyeleti engedéllyel rendelkezett-e.

A másodfokú bíróság nem találta teljesíthetőnek az alperesnek a törzskönyv kiadására irányuló kötelezettségével összefüggő fellebbezését sem.

Az opciós jogtól és egyéb elsődleges biztosítéktól független önálló atipikus biztosíték kikötésének lehetősége az 1959. évi Ptk. 200.§ (1) bekezdésének diszpozitív rendelkezésére tekintettel felmerülhet, ennek azonban a kölcsönszerződés egyedi részének megfogalmazásaiból, illetve a kölcsönszerződés részévé vált általános szerződési feltételekből egyértelműen ki kell tűnnie (Kúria Pfv.I.21.202/2015/4.).

A jelen esetben az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek nem közvetlenül a kölcsönszerződés, hanem az annak biztosítása érdekében alapított vételi jog biztosítására kötöttek ki a megvásárolt gépjárműre az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat. Az üzletszabályzat VI.1. pontja pedig ezzel összhangban azt írja elő, hogy az adós köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára a felek között létrejött szerződésnek megfelelően a vételi jogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

Az alperes tehát e szerződéses kikötések értelmében vételi joga és az azt biztosító, a javára kikötött elidegenítési és terhelési tilalom alapján e jog, illetve korlátozás jogosultjaként került a törzskönyv birtokába. Ennek nem mond ellent az üzletszabályzat alperes által felhívott VI.3. pontja sem: amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a kölcsönbevevő birtokába kerül, köteles azt a hitelezőnek továbbítani. E kötelezettség a kölcsönbevevőt nyilvánvalóan a VI.1. pontban írt elidegenítési és terhelési tilalom fennállásának ideje alatt terheli. Mindebből az következik, hogy a törzskönyvnek az alperes birtokába bocsátását a felek nem a kölcsönszerződés önálló biztosítékeként kötötték ki, hanem az alperes vételi jogát kívánták ilyen módon biztosítani. A törzskönyv birtoklásához való jog erre figyelemmel a vételi jog megszűnésével egyidejűleg megszűnt.

Nem ad alapot a törzskönyv további, a vételi jog megszűnését követő időszakra is kiterjedő birtokban tartására az üzletszabályzat IV.9. pontja sem. Ez a szerződéses rendelkezés ugyanis csupán az alperesnek azt a kötelezettségét fogalmazza meg, hogy a kölcsöntartozás teljesítése esetén ki kell adnia a törzskönyvet és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot. Nem jogosítja fel azonban az alperest arra, hogy a törzskönyvet minden esetben, tehát a vételi jog és az elidegenítési és terhelési tilalom megszűnése esetén is visszatarthassa a felperest terhelő fizetési kötelezettség maradéktalan teljesítéséig. A törzskönyv az opciós jog kikényszerítése érdekében került az alperes birtokába, a törzskönyvvel kapcsolatos rendelkezések tehát másodlagos jellegű biztosítékot képeztek, amelyek osztják az elsődleges biztosíték, az opció jogi sorsát (BH2017.95.)

Nem találta indokoltnak a másodfokú bíróság a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmének teljesítését sem az alábbiak miatt:

Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikkében foglaltak szerint az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés hozatalára e szerződés értelmezése, az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése kérdésében. Ha a perben felmerült jogkérdésben a jogviszony minősítése szempontjából azonos tényekre alapítottnak az 1952. évi Pp. 155/A.§-a alapján már előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek, és a közösségi intézmények jogi aktusainak értelmezése szükséges, mert ezektől függ az ügy érdemi eldöntése, úgy az Európai Unió Bírósága döntésének közzétételéig a per tárgyalása az 1952. évi Pp. 152.§ (2) bekezdése alapján felfüggeszthető. Az előzetes döntéshozatali eljárás és a jelen eljárás összefüggése csak akkor állapítható meg, ha az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált kérdés a kereset tárgya volt, és a fellebbezés folytán tárgya a másodfokú eljárásnak is. A másodfokú bíróság ezért azt tekintette át, hogy a keresetben és a fellebbezésben előadottak összefüggenek-e az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatal tárgyában folyamatban lévő, a felperes felfüggesztés iránti kérelmében hivatkozott ügyekkel, és annak alapján az ügy érdemi elbírálásának előkérdése-e valamelyik előzetes döntéshozatali eljárásban hozható határozat.

A C-.../16. számú ügy tárgya a DH2 törvény által a kereset tartalmára előírt többletkövetelmények alkalmazása. Ebben a perben felperes a keresetét a DH2 törvény 37. §-ának megfelelően terjesztette elő, ezért a C-.../16. számú eljárásban eldöntendő értelmezési kérdés nem előkérdése a jelen per mikénti elbírálásának.

A C-.../17. számú **I és K** előzetes döntéshozatali ügy, a ...i Ítéletábra által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, és elsősorban annak tisztázására irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető feltétel tisztességtelen jellege a 93/13/EGK irányelv alapján egyáltalán vizsgálható-e. Az előzetes döntéshozatali eljárás szóban forgó kezdeményezése az irányadó nemzeti jognak, a deviza törvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamréssel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. Az árfolyamkockázatot érintő ex tunc hatályú beavatkozásra vonatkozó, a kevesebbről a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló, közvetett értelmezéshez azonban jogalkalmazói konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük. Ezen túlmenően a jelen perben a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálhatóságának akadálya az 1959. évi Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209.§ (4) bekezdése alapján megállapítható volt, így a per előkérdésének nem tekinthető, hogy a vizsgálhatóságot kizáró más jogi akadály is fennáll-e. Erre figyelemmel a per tárgyalásának felfüggesztése sem volt indokolt.

A C-.../17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések arra irányulnak, hogy a nemzeti bíróság orvosolhatja-e egy fogyasztói szerződés érvénytelenségét abban az esetben, ha a szerződés érvényben tartása ellentétes a fogyasztó gazdasági érdekeivel, illetve összeegyeztethető-e a fogyasztóvédelmi követelményekkel, ha egy tagállam parlamentje törvénnyel módosít azonos típusú fogyasztói polgári jogi szerződéseket. A felperes a jelen perben szerződésének törvénnyel történő módosítását nem sérelmezte, megalapozottan nem következtethető, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása az érdekeivel ellentétesen történt, így ezen előzetes döntéshozatali eljárást lezáró határozat meghozataláig sem volt indokolt a tárgyalás felfüggesztése.

A C-.../17 számú, a C-.../17 számú előzetes döntéshozatali eljárásban (mely utóbbi már befejeződött) a bíróságok által feltett kérdések a deviza alapú kölcsönszerződések valamely főszolgáltatás körébe tartozó lényeges elemének (kölcsönösszeg, törlesztő részlet, kamat, folyósítási árfolyam) világos és érthető megfogalmazásának vizsgálata során alkalmazandó szempontok meghatározására irányulnak. A felperes ebben a perben nem hivatkozott olyan feltételek tisztességtelenségére, amelyek vizsgálatához az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróságok az Európai Unió Bírósága jogértelmezését kérték, így ezek az eljárások nem döntenek el a jelen perben is felmerülő kérdést.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mindkét fél a saját fellebbezése vonatkozásában pervesztes lett, a pertárgy értékében jelentős különbség nem mutatkozott, ezért rendelkezett úgy a másodfokú bíróság, hogy mindegyik fél a saját költségét maga viseli az 1952. évi Pp.81.§ (1) bekezdésére figyelemmel.

A felperes teljes személyes költségmentességére tekintettel a fellebbezésére feljegyzett illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a szerint az állam viseli.

Pécs, 2018. április 26.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Vogyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró